

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed ivén. zeneműveljékekkel, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel.
Egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadványtálal ügykörébe tartozó levelek a társulat igazgató-igazgatóhoz (váci utca 3) intézendők.

Budapest, 1883. január 28.

Egész évre 6 fit. Fél évre 3 fit. — Külföldre egész évre 8 fit, félfévre 4 fit

Előfizethető a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben Budapestben, váci utca 3 s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

Flotow †.

Flotow „Mártha” szerzője Darmstadtban elhunyt.

A ki zenével foglalkozik, a kit a zene egyáltalában érdekel, lehetetlen, hogy az „utolsó róza” dallamát Flotow „Mártha”-jából ne ismerje. A hány műkedvelő baritonista van, mind éneklő a „Sördalt”, a tenoristája pedig Lyonel nagy dallamát, melyben szemére veti Mártának rút játékát szívével. Egy dal szépsége mellett mi sem bizonyít inkább, mint annak általános kedveltsége, — a mit hercegi palotában, koncertteremben és pörkunyihóban egyaránt énekelnek, az eltagadhatlanul becses és szép.

Flotow minden műve csupa dallam, csupa behízselgő, édes dal, mely teliszongja lelkünket és önkénytelenül nyitja meg ajkaink, hogy vele énekeljük a dalolóval. S dallamai nem közönséges, triviális „gassenhauer”-ek, hanem a valódi zeneköltészet nemes termékei, a milyeneket még egy Gounod, Felicien Dávid irtak még ily gazdagságban.

Mennyivel becsesebb most egy-egy ily dallamgazdag opera, midőn a wagnerizmus a zenevilágot kezdi teljesen elposványosítani, mikor rengeteg unalmasságú vastag partitúrákat irtak egyetlen dallam nélkül s azokhoz még vastagabb magyarázó könyvtárakat készítenek. Ma azon szomorú kort éljük, mikor vastag szótárakkal pótolják a hiányzó dallamot és alapos szóbeli magyarázatokkal disputálják bele a zenét élvezni akaróba a hallott zenének igen nehezen fölfedezhető szépségeit.

Flotow érett férfi volt már akkor, mikor e zenei tévelygések megkezdődtek: sok zenész elesábul a wagneri zene nagydobverő végtelenségeinek és végtelen dallamtalanságainak hallatára, Flotow azonban hű maradt önmagához és a megkezdett úton letérés nélkül haladt folyton.

Előkelő családból származott: a mecklenburgi Rentendorfban született, atyjának lovagbirtokán 1812. április 27-én. Atyja őt diplomáciai pályára szánta, a zene azonban jobban vonzotta az ifjút s epedő lélekkel az isteni zene és művészet elvei után sietett Párisba, hol még inkább megerősödött benne az a vágy, hogy életét kizárólag a zenének szenteli.

Első dalművei elárulják már későbbi irányát: kiforrotlan, de gazdag lélek bájos nyilvánulásai, melyeknek köszönhető, hogy legelső dalműve „Meduza hajótörése” című lyrai opera ötven előadást ért 1830—40-ben.

Ez és másik rendkívüli sikert aratott dalműve között néhány év és néhány kiforrotlan tehetségre valló opera fekszik. „Stradella” csaknem páratlan sikert aratott világszerte, nem volt dalműszínház, mely két évtizeden keresztül számtalanszor ne ékesítette volna vele műsorát s csak egy multa még fölül és szoritotta le jóformán a műsorról, ugyancsak Flotow „Mártha”-ja. A negyvenes években kezdé meg diadalútját Párisban is felhatolt Orosz- és Svédország legcsúcsáig s le Dél-Amerika közepéig, Egyiptomba és Indiába, hatvan-hetven nyelven énekelve mindenfelé.

Dallamai egész népdalokká váltak, jelenleg sines valamire való dalműszínház, melynek műsorán ne volna ez opera, örök szépségeivel: énekesek és énekesnők fellépő szerepeik gyanánt Lyonelt, Plumketet, Mártát és Nancyt választják.

„Mártha” után sok dalművet irt még Flotow, de egyik sem érte el azután ennek hihetetlen népszerűségét és sikerét. Azon dalműve, mely még végigjárta az egész világot, de már vegyes sikert aratott, az „Árny” volt, ennek azonban szövege sem olyan, hogy nagyobb hatású zenét lehetett volna komponálni rá. Mindazonáltal Párisban (1860-ben először adva) nagyon tetszett. Németországban kevésbé.

Flotow, ki bárósággra emeltetett, 1850-kan a schwerini színház intendantsságát foglalta el s egész 1863-ig nagy buzgalommal, zeneszerzőségének elhanyagolásával is tölté be a hivatalát. Aztán újra Párisba vonult, hol valóban ünnepezték őt. Most, hogy szemévilágát elveszté, Darmstadtba vonult agg nővéréhez, kívül és saját családjával együtt élt haláláig. Ötvegyén kívül két gyermeke, fia és leánya siratják benne a szeretett férjét és gyöngéd atyát.

Tavaly még, mint hetven éves aggastyán, derült kedélyvel vett részt „Mártha”-ja 500-ik bécsi előadásán, az intendants páholyából hallgatva azokat az édes dallamokat, melyek őt legrövidebb életéveire emlékeztették.

A fővárosi népiskolák énekoltató-sáról.

Örvendetes mozgalom indult meg a fővárosi iskolaügy előmozdítása érdekében. E mozgalomhoz kívánok csatlakozni akkor, a midőn azon óhajomnak adok kifejezést, miszerint engedjük a népiskolai énekoltatásnak az őt megillető helyet elfoglalni. De valjon méltó-e az énekoltatás arra, hogy vele behatóbban foglalkozzunk?

Luther Márton a zenéről azt írja: „Azok, kik a zene iránt nem fogékonyak, előttem tuskók- és kövekhez leghasonlóbbaknak látszanak. Hiszen a gonosz lelkek sem szenvedhetik s állhatják ki a zenét. S az én ítéletem egyenesen oda megy ki, s nem habozom állítani, hogy az istenészet után a zenével egy művészet sem helyezhető egyenrangba, mert a theologia után egyedül a zene szüli azt, mit különben csak amaz szerez: lelki nyugalmat és vidám kedélyt, nyilvános bizonyosságul annak, hogy az ördög a szomorú gondok s aggasztó bajok okozója, a zene hangjai elől épen úgy fut, mint az isten szava elől. Ezért a próféták is egy művészetet sem használnak fel annyira, mint a zenét. Istenről szóló tanaikat nem a mértan, számtan, nem a csillagászatba, hanem a zenébe önték, úgy, hogy a theológiát a zenével a legbensőbb kapcsolatba hozták, s az igazságot zsoltárok- és énekekben mondták ki.”

A zene tehát, mint eszköze a nevelésnek, a költészettel és isteni szolgálattal állott kapcsolatban. „Semmi sem hat annyira a lélekre”, mondá Plato, „mint a hangidom és összhangzat; azért a jó zene nemesség és jóvá teszi a hallgatót, a rossz elrontja.”

Méltán tartották tehát a régiek legműveltebb népei a zenét a műveltség kifejezőjének. Méltán vélekednek az újkor legjobbjai is úgy, hogy sem a tevékeny munkálkodás a közélet terén, sem az ész és értelem fűrkésző működése, sem nyelvyakorlottság, sem tudomány, sem házi és polgári életünk erényei egyedül azok, amik az embert nemesítik; hanem teszi azt a művészet és izlés.

A midőn a magyar törvényhozás népiskolánkba az énekoltatót a kötelező tantárgyak közé felvette, bizonyosan azon

eiből indult ki, hogy az énektanítás már az el. népiskolában is képző és közművelődési tényező. Mégis, dacára a törvényhozás ezen intenciójának és méltatásának, kétségtelen, hogy az ének legmostohább gyermeke a népiskolának, mert tanítása pusztán kedvtöltési foglalkozásnak tekintetik.

A művelt nyugati országokban igen nagy gondot fordítanak a népiskolai oktatásra. Nemrég olvastam, hogy Angolország pl. egy millionál több forintot áldoz ezen anyagi hasznát nem hozó tárgy művelésére. Az állam minden egyes tanuló megvizsgálatát az énekből és az iskola igazgatóságának a rendes segélyen felül egy shillinget (50 kr.) ád jutalmul fejenként minden egyes tanulóért, ha iskolájában az éneket hangjegyből rendszeren tanítja.

A művelt külföld tudja azt, hogy a népiskolának mint mindenben, úgy a zenében is le kell tenni a műveltségnek jó alapját; mert nem összhangzó nevelés az, ha a mélyebb kedélyművelés nem részesítetik oly figyelemben, mint az értelmi fejlesztés.

Ha több olasz munkás mulat együtt, az összhangzat szabályainak megfelelő kétszólamú dalban ad örömeinek kifejezést. És tudja-e, szíves olvasom, hogy az az olasz iparos hol szerezte ezen zeneismeretet és jó izlést?

Nem máshol, mint a népiskolában. Nem kívánom én azt, hogy az a népiskolai tanuló, amint az 1-ső osztályba jár, azonnal a kóta tanulására szorítottassék, bünt követne el, ki a hat éves kis gyermeknek élénk dal helyett, száraz kórot, üres, holt hangjegyeket nyújtana. Azonban, a IV., V. és VI. osztályban már tanítani kell az énektan elemeit, ismertetni kell a hangjegyeket, mert a zenében gyakorlat elmélet nélkül annyi, mint beszéd gondolkodás nélkül. Azt sem állítom, hogy ezzel mindent megtettünk; de azon kell lennünk, hogy édes hazánkban ne csak a tudomány, hanem a művészet és jó izlés is otthonos legyen.

A fővárosi népiskolai tanulóknak majdnem fele, amint elvégezte a népiskolát, iparos tanonc lesz. Milyen zeneismeretet nyújtott ezeknek a népiskola? Csudálkozhatunk-e azon, ha a mi szegény iparos tanoncunknak hasonló zenetehet-

sége lesz, mint milyen volt ama parasztnak, ki végig hallgatván az operát, azon kérdésre, hogy mi tetszik neki legjobban, így felel: „En ugyan keveset értek a zenéhez, de úgy látszik, a főnékesnő szörnyű rosszul énekelt, mert mindent ismételnie kellett.” Ép oly fogalmok lesz a zenéről, mint milyennel bírt a régi időben egy bizonyos színházigazgató, kőről azt beszél, hogy egy zenepőria alkalmával észrejeven, — hogy egyik-másik időnként nem húzza, haragosan kérdezte, hogy miért nem játszik? s midőn ez feleletül adá, hogy pauzálnia kell, felkiáltott: „persze pauzálni, azért kapják a nagyobb fizetést, hogy pauzálnjanak?” — Nem botránkozhatunk meg azon sem, ha úgy nyilatkoznak, mint amaz úri ember, ki, mikor kérdezték, hogy tetszett neki a florenci négyes, azt válaszolá: „Hiszen megjárja, hanem kár, hogy oly kevesen vannak.”

Folytonosan azt hangoztatjuk, hogy a tömeg a zenét nem tartja művészetnek, ha benne szoros kötöttséget és kirívó hangsúlyú hangütöket nem talál. Ütem s hangidom az, amit keres, ami őt magával ragadja s ezt találja különösen a tánczenében. A sonatának titkos rendarányait s menetét fölfogni nem képes. Ez rá nézve körülbelül az, a mi az egykori törökre az opera volt; ki, miután nagy figyelemmel elejétől végig hallgatta azt, s kérdezték tőle, hogy mi tetszett neki legjobban, azt felel: „a mivel mindjárt kezdtek” — t. i. a hangszeres hangolása. — Nemde, szíves olvasom is igazat ad nekem akkor, a midőn azt állítom, hogy a kinek töképenzt nem adunk, attól kamatot sem kívánhatunk. Nem elég tehát a bajt konstatálnunk, hanem azt orvosolni is kell már valahára.

A városi, különösen pedig a fővárosi népiskola van hivatva arra, hogy az iparos osztálynak bizonyos zeneismeretet is nyújtson. De hol is szerezzen az az iparos zeneismeretet, jó izlést, ha sem a népiskola, sem pedig a különben szép virágzásnak indult fővárosi ipariskola erre módot és alkalmat nem nyújt? A mai kor szelleme megköveteli a népiskolától, hogy felsőbb osztályaiban az általános műveltség kívánalmainak megfelelő oktatást adjon az énekből is. Adjunk bár elemi de az eddiginél magasabb színvonalú ok-

T Á R C A.

A tyuktojás.

Epizód Gluck életéből

1716. körül élt Prágában egy Czernohorsky nevű zenemester, ki akkoriban Csehországban a legelső zenei tekintélyek közé tartozott úgy, hogy hírneve számos tanítványt gyűjtött köréje. A mester azonban minden genialitás dacára, vagy talán épen azért föltte szigorú volt tanítványával szemben, kiket, ha mesterük rossz kedvében volt, valóságos rettegés szállott meg. Ha tanítványait szidta és korholta, akkor rendszeren volt tanítványát, az akkoriban híressé vált Tartini hegedűművészt emlegette előttük, mint mintaképet.

Ő volt és lesz az egyedüli, — mondá ilyenkor — akivel beszélget vallok, mert ő ép oly szorgalmas és ügyes volt, mint ti lusták és ügyetlenek vagytok. És lett is belőle valami, a mi belőletek soha sem lesz. Mikor a derék Tartini tanítványom volt, varázs-nyirettűjével mindent megszerzett magának, a mit csak kívánt: aranyat, az elégnél is többet, di-ésőséget és ezen felül még egy szép asszony — eskőjét. És ti, mit szerettek majd ti magatoknak? Meg vagyok róla győződve, hogy a ti nyafogástokért még egy tyuktojást sem adnak!

E szavak különösen 3 fiatal tanítványhoz voltak intézve, kik épen tanone-éveiket töltötték a szí-

gorú mesternél. Ezeknek egyike Tuma Ferenc volt, a ki későbbben Bécsben karmester lett, a második volt Zach József, a későbbben híressé vált orgonaművész, a harmadik pedig egy szende aréú, nyulánk fiú volt, ki a brácsa és a gordonka kezeleésében nagy tehetséget tanúsított és a kit egyszerűen Kristófnak neveztek.

A fenti szavak épen Kristófra tettek a legmélyebb benyomást, annál inkább, mert teljes tudatában volt annak, hogy kötelességét megteszi. Kristóf szegény volt, oly szegény, hogy gyakran az éhséggel küzdött és oly szorgalmas, hogy többször a kimerüléstől eszméletlenül rogyott össze. Mesterének fenti szavai, illetve szemrehányásai óta Kristóf esendes bámulója lett Tartinának és éjjel-nappal az ő babérjairól álmodozott és folyton furdalta mesterének az a szemrehányása, hogy ő még egy tyuktojást sem tudna keresni avval, a mit arcának voritékével és lángoló lelkének buzgóságával a brácsán, vagy a gordonkán megtanult. Meg akarta mutatni mesterének, hogy az ő tudománya mégis ér legalább is annyit, mint egy tyuktojás! . . . Igen, de hogyan?

Eszébe jutottak eddigi kis diadalai. Mikor házigazdája leányának a szép szeméi könybe lábadtak gordonkájának egy-egy mélabús dallamánál, mikor oly nagyszámú közönség hallgatta végig az utolsó ütemig az ő orgonajátékát a Jakab-templomban stb. stb. Tehát csak a kísérletlétl függ. A ki mer, az nyer, és utóvégre ha Tartini folytonosan otthon maradt volna, belőle sem válhatott volna oly híres művész

és Tartinének bizonyosan nem tették azt a szemrehányást, hogy egy tyuktojást sem volna képes megkeresni. . . . „Egy tyuktojást sem!” Ez a gondolat bántotta Kristóft és nem hagyta nyugodni addig, míg brácsáját hóna alá csapva, Prágát el nem hagyta.

„Hova megyek?” kérde önmagában Kristóf, „a merre a szemem lát”, volt a felelet a kérdésre. „Mindenütt vannak jó emberek és a jó emberek szeretik a zenét.” Így és hasonló gondolatokba mélyedve ért az első falu elé. Itt elővette hangszerét és elkezdett játszani oly szíven, oly szívlehetően, a mint még soha sem játszott. A gyermekek kiszaladtak az udvarokból és kíváncsian figyelve követték, azután kijátek az öregek és csudálkozva bolyngattak fejükkel a szép zene hallatára; így követték a falu végéig oly sűrű falat képezve körűle, hogy a fiatal művész alig tudott menni. Egy-egy leányka vagy fiú aztán kivált a tömekegéből, szüleihöz futott és nem-sokára visszatért ismét puha, illatos fehér cipóval, nagy karaj kalácsesal, a másik jókora hurkát, vagy kolbászt eszszatott a fiatal zenész zsebébe, az egyik leányka kötényéből pedig épen egy pár hófehér tyuktojás kandikált elő. És mindez helyet talált Kristóf zsebeiben, ki örömeiben nem tudott hova lenni, hogy most már megmutathatja szigorú mesterének, hogy ő is tud keresni. Nem is irigyelte már Tartinit Hányszor szólította meg egy-egy jó asszony és kinalta meg jó édes tejjel, behívta hajlékába és kérte, hogy pihenjen nála, ha fáradt. Néha még pénz is

tatást. Tudom azt, hogy mindennek ne-
héz kezdete, de azt is tudom, hogy egy-
jó vezérkönyv, az illető tanítónak buzgó-
sága idővel megtermi a maga jó gyümöl-
csét. Szükséges tehát, hogy az énekoka-
tásra nézve is történiük kihatóbb intéz-
kedés.

Fel tehát, kedves kartársaim! kö-
vessünk el mindent, hogy az ige testté
válják és hozzuk meg mi is áldozatun-
kat a haza szent oltárára. Nemesítsük
zene által is növendékeink szívét, mert
bizony, bizony nekik arra nagy szük-
ségük van. Ki meri kétségbe vonni,
hogy különösen a zene az, melylyel
növendékeink szívét nemesíthetjük. „A
zene olyan, mint valamely szellemi,
mennyei fürdő;” mondja Zschokke, „a
beteg lélek öntudatlanul merül el a
kedves hangok folyamában s felülvé-
s átszellemlülve tűnik ismét elő.” „A
hangszeres zene által egy néma szó-
lal fel,” mondja Hippel. „A beteg meg-
gyógyul, az aggság megijul. A szó-
zene által elosztjuk a fellegetek s fel-
emelkedünk az Urhoz.” „A zene ima;”
mondja Börne. Igen, ima, melyet bár-
mely felekezeti növendékünk elmond-
hat. Imádkoztassunk tehát, művelt, hév-
től lángoló, szellemdús szavakkal; az
Ég mindnyáját szeretettel hallgatja s
mindegyiknek a saját érzelme vissz-
hangját juttatja vigaszul. Ugy legyen!
Kiss Béla.

A zene története.

(3. folytatás.)

Minden művelt olvasót bizonyára
csak érdekkelhet, hogyha e műtörténel-
mileg nevezetes aegyptomi hárfák alak-
(ával is megismerkedik, mely alább
6. ábra látható.

Az ókor hárfáinak kezelői közül, kik
a remeklésig vitték e hangszeren e játé-
k művészetét, első sorban a zsidók híres
királya Dávid említendő s későbbi kor-
ban is az uralkodók mindig nagy előszere-
rettel viseltettek e költői hangszere-
iránt. Így pl. Nero római császár, Alfred
Anglia királya (840. Kr. u.) s a legújabb
korban Mária Antoinette a szerencsétlen
francia királyné.

Ma már a hárfaművészek az Erard

által feltalált és tökéletesített úgynevezett
Pedal-hárfákat használják, ellenke-
zőleg a vándor zenészek hárfáival, me-
lyek alakja és szerkezete még ma napság
is majd ugyanaz, mely évezredek előtt
divatozott.

6. ábra.

A Nebel.

A Nebel vagy Nabel görögül:
Nala vagy Naula, latinul pedig: Naba-
lium, szintén egyike a legrégebb hang-
szereknek.

Az ókor történetében gyakran össze-
tevesztetik a hárfával s küllalakjára nézve
csakugyan hasonlított is a citerához s
későbbben a hárfák egy neméhez. A régi
zsidó népnél nagy kegyeletben állott s

vallási és világi ünnepélyek alkalmával
használtatott, későbbben a görögök és ró-
maiaknál is nagy divatban volt s Ovi-
dius is nagy elismeréssel nyilatkozott
felőle. Flavius szerint 10 húru hang-
szer volt és az ujakkal pengették. A
„Nebel“ nevet onnan nyerte, mert
az akkor divatozott hangszerek közt
a legkellemesebb hangzással bírt.

Régi alakjára nézve eltérők a
nézetek. Leginkább hasonlított egy
bőr-tömlőhöz, mely fönt nyakkal volt
ellátva.

A régi emlékeken mindenütt ily
alakban fordul elő. (7. ábra.)

V.

A régi fa fú-hangszerek.

Minden fú-hangszere közt legré-
gibb a síp és a fuvola.

Az egyszerű síp összetételéből ala-
kult a fentebb felmutatott Pánsíp.

A fuvola feltalálójának is Mercur
tartatik. A görbe sípot pedig Phri-
giai Midásnak tulajdonítják. Sokféle
módosítás után ebből származott végre
a mai alakú fuvola.

A ránk maradt régi képek és raj-
zolatokból az tűnik ki, hogy az ókori
fuvolákat a szájától lefelé tartva ke-
zelték, a mint azt az alábbi — aegyptomi képről vett — ábra is mutatja.
(8. ábra.)

E hangszereknek sok neme divato-
zott a különféle régi népeknél, melyek-
ből említésre méltók a következők:

a) az „aegyptomi síp” (9.
ábra.)

b) az úgynevezett „Hallil”,
mely a zsidó népnél divatozott, a száj-
tól szintén lefelé fordítva kezeltetett s
hat fúvó lyukkal volt ellátva. (10.
ábra.)

c) a „Calamus pastoralis”,
mely nagyon hasonlított a mai „picco-
lo”-hoz (11. ábra.)

d) a görög eredetű „Ossea tibia”,
mely szarvhoz hasonló alakkal bírt (12.
ábra.)

A hangterjedelem s a hatás emelése
tekintetéből Hignis — Marsyas atyja
— két fuvolát egyesített össze oly for-
mán, hogy azokat csak egy nyilván át
kellett fújni. A görögök e kettős fuvolát

vándorolt Kristófnak mindent befogadó zsebeibe. Így
kiszérték az egész falun keresztül és ezek a jelenetek
ismétlődtek minden faluban, melyben Kristóf keresz-
tul vándorolt és a kísérő csoportok mindinkább nö-
vekedtek épen úgy, mint a néhai hamelni patkány-
fogónál.

Ez volt életének legszebb napja és az a gon-
dolat, hogy mestere most már más véleményen lesz
felőle, mint eddig, oly boldoggá tette, hogy kiesa-
pogó örömeiben gyönyörül, előtte egészen ismeretlen,
új dallamokat és hangokat csalt ki hangszereiből.

De a legnagyobb öröm közepette észrevette,
hogy alkonyodni kezd. Kristófnak a jó kedve egy-
szerre lohadni kezdett. Hol fogja az éjet tölteni, ha
idejekorán vissza nem tér Prágába? Célját elérte,
megmutathatja mesterének, hogy az ő tudománya ér-
legalább is annyit, mint egy tyuktojás... Hang-
szerét ismét a hóna alá csapta és egy visszafelé ve-
zető más útra tért, melyen azonban egy gyönyörű
nyaralót és a nyaraló előtt a gyepen, külsőnk és
öltözöttük után itélve, egy a magasabb körökhöz tar-
tozó játszódo leánycsoportot pillantott meg.

Kristóf nem állhatta meg, hogy művészetét itt
is be ne mutassa. Meg akarta látni, hogy miként
fogadják „magasabb körökben” az ő játékát. Elővette
hangszerét és miután más épen nem jutott az eszébe,
eljátszotta mesterének egyik darabját, melyet az az
orgonára írt. És különös, a komoly, egyházi zenemű
dallama Kristóf újjai alatt egy kedves, víg dallamú
g-avottevá változott és a leánykák a dallam után tán-

colni kezdtek, mintha csak tánemesterük állt volna
előttük.

De egyszerre, mintha csak villám sújtott volna
le Kristóf előtt, hatalmas pofon csattant el arcán és
egy nagyon is ismerős hang morolult reá:

„Ezt a pofont megérdemelted, a miért azt az
egyházi szent dallamot profanáltad. De jól van. Már
megtörtént. Most jer ide és játszd el megegyeszer.
Nem rosszul csináltad a dolgot. Ezt nem is vártam
tőled. Jer közelebb Kristóf, nem bántlak, már nem
haragszom.”

Ezen már nem lehet változtatni. A ki Kristóf
előtt állt, az nem volt más, mint szigorú mestere, kit
barátja, a nyaraló tulajdonosa hívott meg egy-két
napra. Kristóf lelke fellázadt ugyan e megszegényi-
tésre, de belátva hibáját, ismerte mesterének szigorát
és mégis atyai jóságát, megdörzölte arcát és még-
egyszer eljátszotta az ominózus dallamot.

„Nagyon jól van”, mondá Czernahorszky, „nincs
benne hiba, de most jer be és mondd el, miként ke-
rültél ide?”

A mester magával vonta tanítványát a szobába,
ott lenyomta egy székre és Kristóf elkezdte elemé-
nyeit felsorolni. De midőn a leánykához ért, a ki a
tyuktojásokat adta neki, megütözköve vette észre, hogy
lábán valami hideg nedvesség fut végig. Az ominó-
zus tyuktojások tartalma volt az, a mit érzett és a
mi lábszárain végig folyva, híg, nehéz cseppekben
esett a padlóra. Képzeltetni azt az általános kacagást
és elfojtott vihorgást, a mi az időközben a szobába

gyült kíváncsi leánycsoport kebléből előtört. Nevettek
a szegény Kristóf fölött, a ki zavarában majd a föld
alá süllyedt.

Csak egy leányka nem nevetett, ha-
nem oda lépett Kristófhöz és remegő hangon meg-
szólitá:

„Ne szomorkodj” — mondá kedves naivitással
— hisz oly szépen tudsz játszani, hogy Mariska meg
is esékol érte. És mielőtt Kristóf valamit válaszolha-
tott volna, nyakát átölelve érte és csak előbb meg-
ütött arcán forró esék csattant el.

„Tartini tehát e tekintetben sínes előnyben”, ez
volt az első gondolat, a mi Kristóf agyában a esék
után megvillant. Ekkor azonban egy szép, magas,
komoly arcú férfiú lépett a csoporthoz és a leánykát
Kristóftól elvonva, csak úgy félyvallról, bizonyos le-
ereszkedéssel mondá: „Ha majd valamit tud, fiatal
barátom, akkor menjen egy darabban odébb: egész
Bécsig ott minden gyermek ismeri Pergin József
házát, ott szívesen látjuk önt, különösen lágy szívű
Mariska leánykám. Ezt ne felelje el, fiatal ember,
majd ha valami lesz önből.”

Nos, lett is valami belőle; sem több, sem ke-
vesebb, mint Gluck Kristóf lovag, a lágy-
szívű Mariskából pedig — neje lett.

Azt a gavotte-et pedig, mely miatt Kristóf előbb
a pofont, azután a eséket kapta, játszta és még most is
játssza, különös előszereettel, a hangversenytermekben
Schumann — Klára asszony.

e) „Tibia biforis”-nak nevezték (13. ábra), melynek aztán ismét több válfaja létezett.

Cālānāi Marsias — a ki Kr. e. 1500. évvel élt — s annak tanítványa Olympus voltak az elsők, kik bizonyos rendszer szerint kezelték a fuvólát. E történelmi adatot Plato is megerősíti irataiban.

(Folytatása következik.)

Bécsi hangversenyek.

Schostakoffsky Péter személyében ismét egy új és kitünő zongoraművészt ismertünk meg, ki mult héten kedden az Ehrbar-féle hangversenyteremben szépszámu közönség előtt lépett fel. Az orosz művész kitünően kezeli a zongorát. Futamai és octávai fényes technikáról tanuskodnak és valódi művészi fel fogása mellett csodálatraméltó memóriával bír. Műsorának összes szólópontjait az utolsó és legkisebb hangjegyig, kívül játszotta. Tschairowsky egyik polonaise fölött (az „Eugenj Onegin” operából) Liszt Ferenc rendkívül nehéz átíratában a művész a szó szoros értelmében játszva győzedelmeskedett és rendkívüli tetszést aratott vele.

A mi a művész műsorát illeti, az határozott nemzeti jelleggel, vagy jobban mondva „nemzetközi népisme” jelleggel bírt, a mennyiben minden pontjának előadásában más népek a zenei érzései voltak hallhatók. Rubinstein G-moll triójában a szláv jellegű dallamok találtak ki fejezésre. Az utána következő három magánarabban kizárólag az orosz zene uralkodott. Egy Liszt által rendezett Rossini-féle „Barcarole”-ban olasz és Liszt hatodik rhapsodiájában magyar hangok, illetve dallamok adták meg a darab jellegét. Oly kombináció, mely nem egyhamar található együtt egy műsorban és melyet feltétlenül érdekesnek kell nevezni.

A művész által aratott tapsokban és elismerésben méltán osztozkodott Hellmesberger Kőza K. a., ki atyja kitünő zongorakísérete mellett úgy a „Zsidónő”-opera egy részletében, mint több dalban határozottan tetszett és ki különösen hangjának briliáns tulajdonságait kellőleg érvényesíteni tudta.

Maga Hellmesberger papa két nappal később harmadik quartett-productióival valóságos diadalokat aratott. Schumann A-dur-quartettjét és Beethoven első quartettjét (Op. 18. F-dur) mintaszerűen adta elő. Az estély főpontja azonban a Radnitzky-Kretschmann-féle soiréből már ismert Saint-Saëns-féle kürt-szett volt, mely újdonság egyes helyein valóságos tetszés-vihart idézett elő és a melynek egyik pontját (Menuett-trio) ismételnie kellett.

Az utolsó 8 nap hangversenyei közül felemlítendő még: Fingér hegedűművész hangversenye, melynél azonban tulajdonképen Eisl Lotté K. a. kedves zongorajátéka tetszett leginkább, továbbá a két zongorán túl nem szárnyalható Thern testvérek hangversenye és Renda n. olasz művész concertje, ki azonban inkább mint kitünő „interpret” a német klasszikai zenében tetszett.

Doré Gusztav.

Művelt ember nincs Európában, ki e nevet ne ösmerné, ki e férfiú korai elhunytát ne fájlalná. Az illusztrátorok királya volt ő, valódi lángész, ki saját számára a halhatatlanságot ép úgy kivívta, mint bármely régi mestere a festőművészetnek,

s azok bármelyikénél annival népszerűbb és ősmertebb neve volt, amennyivel több ezer példányban egyszerre élvezheték műveit a föld minden részein.

Az illusztráció rendszeren hálátlan munka: egy kis rajz, ha még oly zseniális is, hamar feledségbe megy. Pedig az ép oly kompozíció, mint a nagy vászonra festett kép megalkotása, szellemi eszközei ugyanazok, a hozzákötött kivánalmak aránylag szintén nagyok. Az illusztrátor-nak a legtöbb oldalu tehetséggel, a legelőnkebb vérmérséklettel, leggazdagabb képzelettel kell bírnia, hogy feladatát híven oldhassa meg. S ennek a tehetségnek, ennek a képzeletnek, ennek a művészi hénynek egész tőkáját ő apró pénzre váltva fizeti el, s a legszomorúbb rá nézve az, ha e pénz annyira egyforma, hogy a ki egyet, kettőt, tizet látott, már valamennyit ösméri. Az ő pénzein, legyen az bár a legkisebb vagy a legnagyobb, csak a rányomott uralkodói arcképnek szabad ugyanannak lennie, a többi mind egészen más kell hogy legyen. Csak azt szabad és kell is látnunk, hogy ez újabb ismét tőle van, de a többi az újon mind új legyen.

S ez esakis zseniális illusztrátoroknak sikerül: a kiben kevesebb a teremtő erő, hamar kimerül, egyhangú és unalmas lesz. Doré azért lehet az illusztrátorok királyának mondani, mert nincs két rajza, mely egyforma lenne, de viszont nincs egyetlen sem, melyre egyénisége bélyegét annyira rá nem nyomta volna, hogy az első pillanatra föl ne lehetne ismerni zseniális irónját.

A festészetben „hellunkel”-nak nevezett modor az, melyet ő illusztrációin meghonosított. Mint Rembrandt esetével, úgy dolgozott ő irónjával, sőtét árnyak közé erős fényeket vegyítve, ily módon érve el a legnagyobb hatást. A ki csak egy illusztrációját is látta, emlékezni fog rá, mint borítja többnyire fekete felhő az eget, melyen át erős napsütés esik arra az egy-két alakra, mely mesteri rajzban, teli idomokkal lép szemünk elé; mint uralkodik a homály a lerajzolt s inkább sejtett szobákban, melynek egyetlen alakján vagy részén esik be a fény az alakokra; s mily titokzatos homályba oszlanak az alakok körvonalai akkor, midőn az egész képet fényben kell rajzolnia, hogy a megvilágított arcél, vagy jellemzetesen kiemelt testrész kiemelkedjék s világítson még a fényből is.

Doré halhatatlan szellemek műveit választá ki arra, hogy képekben testesítse meg az igéket, — az ő művészi irónjára csak az Ariostók, Danték, Rabelaisk, Cervantesek és a szent irás voltak méltók. Képelete után költélelkében a remekműveket, lángszelleme új világokat nyitott meg és tehetsége bámulatosan vezette bele őt abba a korbá, melynek egy időre ónját szentelé. Mily teljesen más a biblia összes alaktoemege pl. a Tennyson alakjaitól s ezek a Don Quixotte vagy Ariosto hőseitől, komikus alakjaitól s ezek viszont Rabelais torz óriásaitól, törpéitől, a mesék fantasztikus lényeitől, Dante poklának apokalyptikus csudáitól, melyekben mind fáradhatatlanul kalandozott keresztül-kasul a művész, fantáziáját újra meg újra megtermékenyítve velük.

De nemcsak ez alakok, maguk az élettelen tárgyak is jellemzetesek és különbözők rajzaín, művei szerint. Egy-egy fa, bokor, ház, vár, szindarab, mind oly alak, mely a képre jellemző és odatartozó s a mellett az is csupa fény és árny, éles megvilágítás és mély homály. Mindenben van valami természetfeletti, valami zürzavaros, elemi erejű, mely hevet lehel és

sötétséget izzad. Mindent csodálatosszemmel néz és felfogása mindenben eredeti.

Rendkívül gyorsan dolgozott és a közönség osztatlan méltánylásától elkapatva, néha hanyagul. Fiatl korában kerülve föl Párisba, neve csakhamar igen ismertté lön, illusztrációi folytán. Rövid tíz esztendő alatt az egész művelt világ ismerte nevét. Strassburgi születését az, az 1832. év januárja látta először bölcsojót.

Munkáit fölszámolni meglehetősen feladat volna; itt csak a főbbeket említjük meg. Rabelais fantasztikus műveivel kezdé, majd Balzac „Contes drolatiques” című művét s az „Örök zsidó” mondát rajzolta meg; Perrault tündérmeséit s ő rajzaival jóformán minden gazdagabb gyermek ismeri; (csizmás kandur, hüvelykmatyi stb.) Dante „Divina comedia”-jából a pokol, Ariosto „Orlando Furioso”-ja, Tennyson a „Király-idyllek” című költeményciklusa, Cervantes „Don Quixotte”-ja, s melyet mint főművét legelől kellett volna említenünk: a szentírás, mely magyar kiadásokban is megjelent Doré rajzaival.

A lángeszű művész gyors produkciójának és nagy kedveltségének anyagi jutalmát dúsan megkapta. Kevés művész volt Párisban gazdagabb Dorénál, pedig a felkapott festők a világ fővárosában mind milliomosok.

Orsz. dalárszövetség.

Figyelmeztetés!

A magyar orsz. dalárszövetség tag-ejegyleti felkéréretnk, hogy műsoraikat, egyáltalán egyleti életükre vonatkozó mindenemű adatokat szerkesztőségünkhez sziveskedjenek beküldeni ezentúl, mert csakis így lesz képes lapunk a tagegyletek működésének hű tükréül szolgálni. Továbbá felkéréretnk mindazon tagegyletek, melyek az előfizetési összeget eddig be nem küldötték, hogy azt kiadóhivatalunkhoz („Harmonia”, vaci utca 3.) haladéktalanul megküldeni sziveskedjenek.

A budai zeneakadémia estélye. Fényes közönség gyűlt össze f. hó 20-án a budai „Fácán”-terembe, hol a budai zeneakadémia nagyrabecsült elnöke Nagy Agoston, mint az estély házi gazdája, hangversenynyel egybekötött táncmulatságot rendezett az akadémia tagjai részére. Ritka ember ez a Nagy Agoston! amnyi lelkesültséget és szeretetet a zeneművészet iránt, még kevés emberben láttunk s ezen nemes buzgósgától áthatva mulattatta meg az akadémia tagjait saját költéségére. Jó szíve mellett csak egy gyöngéje van, hogy nem tud szabadulni a német énekektől s így történt, hogy ez alkalommal is a program két száma csupa német productiót tartalmazott. A hangverseny első száma „Spanyol táncok” Moskovszkytól Vonóshangszerek és zongorára alkalmazta Csizik Béla, melyet az egylet zenekara négykezes zongorakísérettel ügyesen oldott meg. A második számot Halács János „az idő eljón” című nőikar szerzeménye adta, melyet a nőikar nagyon ingadozva énekelt, több bátorsággal énekelhették volna e különben esinos szerzeményt. Az „ébredt rózsá” vegyes kar Rubinsteintől az összes énekkarok előadásában szép harmonikus egészet képezett s jó hatást gyakorolt. Ezután Schmidt Ferenc, a budaiak kedvenc énekesé lépett fel három német szövegű énekével. Schubert „Wohin” és

„Mainacht“ Brahms, valamint „Jung, Werner“ Schvalm, darabokat csak félsikerrel énekelte. Majd a férfinégyes következett kürt és zongorakísérettel, mely igen megnyerte a közönséget. Végre Deutsch Villy „Tanz-Momente“ darabja került elő, melyet a szerző Deutsch Villy, Szaunter Zsiga zenekari igazgató, Cserményi Mária és Kompach Ferenc egyleti tanárok adták elő; a darabban úgylátszik imitt-amott nagyon ismeretes gondolatok vannak, de mivel táncdarab volt s ezt a fiatal hallgatóság különben is szereti, zajosan megtapsolták. A hangversenyt világos reggelig tartó tánc követte. A szünórakor pedig szünni nem akaró ováció tárgya volt Nagy Agoston, ki e szép és élvezetes estélyt szerezte az egylet tagjainak.

B u d a i.

A lévai dalárda újabban is fényesen adta tanujelét életrealóságának és életerejének. E dalárda minden szegénysége mellett bir életképességgel és dalestélyi meghívója birt azon vonzerővel, mely egy nagyszámú és szép közönség összehozására szükséges. Példa erre a január hó 7-én tartott dalestély, mely alkalommal a közönség büszke lehetett, hogy ilyen dalárdája van, de a dalárda még büszkébb volt és lesz, hogy ilyen közönsége van. Tíz évi fennállása óta alig volt a dalárdának ily sikerült estélye. Sikerültnek mondható ez estély minden tekintetben. A közönség szép és válogatott, az előadás kellemesen fülbemászó, a mulatság kedélyes és fesztelen, a zene jó, a tánc kitartó egész a reggeli harangszóig. A közönség nem pazarolta méltatlanul tapsait. A művészi s szép darabokból összeállított műsor minden darabját szabatosan adták elő a dalárok. Különösen említést érdemel „A megfagyott gyermek“ című dal, melynél méltányolunk kell a dalárda kitartó szorgalmát, a midőn ezen igazán művészi darab nehézségeivel megküzdött s azt jeles sikerrel éneklé. Alig hangzott el a »Csók« keringő utolsó üteme, a közönség táncra kerekedett s járta a csárdást, csárdás után a többit. A négyeseket 40 pár táncolta.

Hazai hírek.

* **Pénteken** ismét két premiere volt. A nemz. színházban »Egy párisi regény« került színre, a népszínházban pedig báró Bánffy György operetteje, a »Fekete hajó«, melynek szövegét Rákosi Jenő írta. Egyelőre konstataljuk mindkét ujdonság kiülső sikerét, a tüzetes bírálatot következő számunkig halasztván.

* **Ondricek Ferenc** a hírneves hegedűművész, kiről Hanslick nem rég elragadtatással írt, jövő hó 16-án és 19-én Budapestre is lejön, hogy a f. v. vigadó kistermében két hangversenyt rendezzen. A művész most Oroszországban hangversenyez, hol mindenütt hízeltető kitüntetésekben részesül. Kiváncsian várjuk e kitünő művész érkezését, ki még Hanslickot is képes volt játéka által megbűvölni.

* **Naday Ferencné** asszony, a kitünő magyar művésznő csakugyan megválni készült a nemz. színházról a közte és az igazgatóság között felmerült aprólékos differenciák miatt. Ha e hír valószínű, akkor a nemz. színház operája ismét elveszt egy magyar tagot s a műsor ismét meggyengül egy pár számmal. Nem értjük az opera igazgatóság eljárását? — Mit akar? — Talán takarékoskodni? . . . erről szó sem lehet, ha tekintetbe vesszük, hogy az operának ép tizenöt

énekesnője van jelenleg. Az igazgatóság kapkod jobbra balra, mint Bernát a menykőhöz, s miben sem tud megállapodni, mert speciális érdekepolitikát űz, melynek sokszor kell feláldozni a közérdeket. Úgy látszik ennek a speciális érdekeknek esik áldozatul Nádayné is.

* **Frankhauser Károly** fővárosi hegedűtanár egyike a fiatal zenész-nemzedék legtehetségesebb tagjainak, f. hó 31-én hangversenyt rendez a »Harmonia« zongoratermében, melynek tiszta jövedelmét az »Arany« szobor javára ajánlotta fel. Az érdekes műsor a következő számokat tartalmazza: 1. Beethoven D-dur Versenymű I-ső része. Hege-dün előadja a hangversenyző. Zongora: Kintner Károly úr. 2. Liszt F. Mazeppa. Előadják két zongorán: Rausch Károly és Gosztonyi Béla urak. 3. Kintner K. (új) műdalok: Éjjel, Leszállt az éj. Éneklé: Bartolucci Viktória úrhölgy. Zongorán kíséri a szerző. 4. Rubinstein, Sonata. I. Moderato con moto. II. Moderato III. Finale. Előadják: Rausch Károly úr és a hangversenyző. 5. Thomas, Mignon-ária. Éneklé Bartolucci Viktória úrhölgy. 6. Saint-Saëns, Rondo capriccioso. Előadja a hangversenyző. Zongora: Kintner K. úr. 7. Liszt F., Magyar Rapsodia. Két zongorán előadják: Rausch Károly és Gosztonyi Béla urak. — Az »Ehrbar«-féle zongorák a »Harmonia«-társulat raktárából valók.

* **Liszt ünnepélyt** rendez a »Harmonia« társulat március elején. Ez az ünnepély az ideai hangversenyek kimagasló fénypontját fogja képezni, mert a rendező társulat mindent elkövet, hogy azt mentől sikerültebb tegye. Ezen ünnepélynek az a célja, hogy egyrészt a nagy mester tisztelőinek alkalom nyujtassék tisztelüket iránta közvetlen le-róhatni, másrészt pedig a m-ster azon helyzetbe hozatnék, hogy a főváros összes zenészeit és zeneszerető közönségét mintegy magánál fogadhatta s velők társaloghasson. Ennek következtében az ünnepély három részből fog állani, kezdődik egy hangversenyyel a f. v. vigadó kistermében, melyen Liszt újabb szerzeményei fognak bemutatni, utána következik díszvacsora az éttermekben s banquet után a kis teremben fesztelen társalgás s hangverseny ad libitum.

* **Meyer J. Gyula** fiatal zeneszerző Majorra magyarosította nevét; nagyon örvendünk rajta, hogy fiatal zenész-nemzedékünk lépten-nyomon magyarosodik s Major úr eljárását mint utánzásra méltó példát az illetők figyelmébe ajánljuk.

* **A csörgő gyors polkából** már a harmadik kiadás is elfogyott, a negyedik kiadás sajtó alatt van s a tisztelt megrendelők egy pár napig várni lesznek kénytelenek. Ezúttal megemlítjük, hogy A r a d i Lajostól legközelebb egy keringő fog megjelenni, mely bizonyára szintannyira meg fogja nyerni a tanczene kedvelő közönség tetszését, mint a »Csörgő-Polka« és a »Zsurnaliszta-Tipegő«, mert dallamosabb és kedvesebb, fülbemászó keringő már régóta iratott.

Külföldi hírek.

* **Az új Metropolitan színház** New-York-ban augusztusig el fog készülni ugyan, de csak október hó elején nyitattik meg ünnepélyesen. A b b e y impresszió már szerződöttetett is egy olasz társaságot, a diva Nilsson Krisztina lesz.

* **A nálunk annyira ócsarolt »Mafistofeles«** dalmű Boitótól a napokban Bruxellesben is színre került és — óriási sikert aratott, a szerzőt minden felvonás után kitapsolta a lelkesült közönség. A kritika egyhangulag dicséri a művet s azt egy genialis fő bizarr szüleményének tartja. Mégis különös, hogy ez már a második eset, hogy olyan mű, mely nálunk csak közepes sikert arat, masutt diadalra jut, mégis

csak az előadás lehet a sikertelenség oka nálunk. Miért tetszett Massenét »Herodias«-a Hamburgban?

* **Rubinstein »Maccabaeusok«** című dalművét legközelebb a drezdai udvari színházban fogják előadni, »Leah« szerepét Brandt kisasszony fogja énekelni.

* **A f. évi »Parsifal«** előadások Bayreuth-ban már meg vannak határozva. Az első előadás július hó 8-án lesz s így tovább minden páros számú napon egy-egy. Összesen 12 előadás fog megtartatni. A tavali szereplők nagy része újra megígérte közreműködését.

* **Patti Adelina** ideai körútja Amerikában sokkal jobban sikerült, mint a tavali. Átlag minden fellépéséért 4400 dollart kapott.

** **Gr. Zichy Gézáról** következőket olvassuk a »Leipziger Signale« című zenészi közlönyben: »...Az ismert nevű, egy karú zongoraművész gr. Zichy Géza Joachim társaságában jótékonycélú hangversenyt rendezett, mely művésziileg és anyagilag kitünően sikerült. Zichy nagy tehetséggel megáldott zenei jelenség s valóban nagyon sajnálatos, hogy e tehetség teljes kifejlődését a testi hiány akadályozza. A mit ő balkezének át újjáéval művel, az, a szó szoros értelmében bántudatos; nagy dicséretére szolgál, hogy sohasem állozza fel a művészt a virtuóznak, Előadásán és felfogásán a határozott művészi individuálitás jellege konstatalható.

* **Sarasate** jelenleg Varsóban hangversenyez. F. hó 21-én adta első hangversenyt a színház teremben, játszta Beethoven hangversenyt, saját szerzeményű »Carmen« ábrándját és Saint-Saëns ismeretes »Rondo Capriccioso«-ját, szokott sikerrel.

* **Pasdeloup** híres párisi népszerű hangversenyeinek utolsóján egy énekes testvérpár keltett fel-tűnést. Nevük: Stone Blanche és Agnes fiatal lányok és Marchesiné tanítványai. Meyerbeer »Nagymama és unoka« című kitést énekeltek oly nagy hatással hogy azt ismételni is kénytelenítve voltak. Az idősebbik, Blanche ezenkívül Mozart »Szóktetés a Szerájból« operájának egyik áriáját is énekelte. Gyönyörű szoprán hangját, kifejlődött technikáját és koloratúráját egyhangulag dicsérik a párisi lapok.

* **Joachim** a múlt héten Bruxellesben játszott a »Cercle artistique et littéraire« estélyén. Szokott klaszikus műsorából játszott a »Tartini«-féle ördög trillákat és Spohr egyik adagioját. A nagy művész az elért sikert inkább nevének, mint előadásának köszönhetette. — hiába, Joachim elérte azt a kort, mikor már nincs »előre«, hanem már csak »vissza«.

* **Reinecke Károly**, a dalairól ismeretes lipsei karnagynak a román király a román korona-rend tisztí keresztjét adta kitüntetésül, a királyné pedig aré-képet — melyre sajátkezűleg írt egy pár ajánló sort — küldötte neki.

* **Vieuxtemps Henrik** hegedű és hegedű-vonó gyűjteményét megvette Campo Medina herceg 50.000 frankért, a ki már különben is egy értékes gyűjtemény tulajdonosa.

Szerkesztőségi tudósítások.

Kolt . . . Emil, Budapest. A bírálatra beküldött »Román« annyira tele van irásbűbákkal, hogy lehetetlen benne eligazodni. A ki zenét akar írni, annak okvetlen tisztában kell lennie a zene teóriájával, önnél főleg ez látszik hiányosnak.

Hit, renyén és szeretet, minden tekintetben gyöngé dolgozat, mely a rá fordított időt sem éri meg. — privát szórakozásnak megjárja, de a vésőt nem érdemli meg.

Pataky György úr látogatását kérjük, szeretnők vele a megpendített témát megbeszélni, ilyen ridegen ki nem adható.

Gyér (Erdély) Miklós Sándor. A »Harmonia« társulat zongoratermében vannak s kaphatók folyvást igen jó Harmoniumok vagy választékban. Védőkre részletfizetést engedélyezni, nagyon bajos dolog.

Altay Viktor, Arad. A »Harmonia« zeneműke-reskedés minden rendes vevőjének tetemes árleenge-dést ad saját kiadásából.

Figyelmeztetés!

Kitünő zongorahangoló
MAGRINI A.

ajánlatik mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bőró-
zésére.

Megtudható a társulat zeneműkeres-
kedésében vaci utca 3.

NEMECSEKE JÓZSEF

== Mignon == zongorák. Tartós kitünő hang-
szerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

„Produktiv szövetség.”

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű
„Bosendorfer” zongoragyárából el-
szakadt 60 munkás alapította s ma
már méltán vetekedik az anyagyár
készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget
a legolcsóbb hangszer. Külö-
nösen ajánlatos az úgyneve-
zett „Mignon zongorák.”

A nagy arany éremmel kitüntetve.

SCHMIDT FERENCZ

Bosendorfer tanítványa.

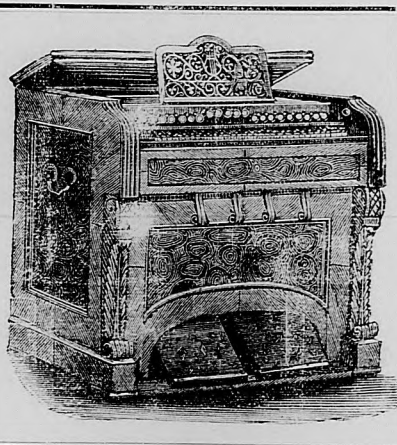
Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, diófából,
fekete

Árjegyzék küldetik díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyártó

A legkitünőbb
„**Harmoniumok**”

Tietz Péter utóda
Kotykwicz Teofil
gyára

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok. Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

Árjegyzék kérésre bérmentve küldetnek.

Zenetanárok lakcímei:

Zongora.

- Aggházi Károly neuz. zen. tan. Akad.-ut. 11.
- Bartay János " " Váci-utca 10.
- Schütze Rezső " " N.-korona-u. 4.
- Khayil Antal " " Thonet udvar
- Erney József " " Kerepesi-út 24.
- Huber Károly " " Uj tözsdéépület
- Dr. Popper Armin Sugár út 80. sz.
- Ziegler János Király utca 35. sz.
- Koschirz János Sugár út 89. sz.
- Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
- Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
- Tomka István Sebestyén tér 3. sz.
- Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
- Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
- Rausch Karol Hunyady utca 3. sz.
- Kühn Miksa Károly körút 11. sz.
- Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi udv.
- Sipos Antal Ke.-skeméti utca Geiszt ház
- Zimay László Molnár utca 37.
- Székely Imre Szerb utca 2.
- Avar Alajos. Rákossáros-utca.

Harmonium és Orgona.

Erney József Kerepesi út 24.

Ének.

- Aggházi Károly Akadémia utca 11. sz.
- Huber Károly Uj tözsdé-épület
- Pauli Richard Dohány utca 28.
- Passy-Cornet asszony Múzeum körút
- Igerics Katalin Lipót utca 6.
- Ulrich Cécilie Albrecht ut 6.
- Schmidt József Lipót utca 19.
- Puks Ferenc Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

- Aggházi Károly Akadémia utca 11.
- Erney József Kerepesi út 24.
- Puks Ferenc Klauzál utca 4.
- Huber Károly Uj tözsdé-épület
- Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedű.

- Huber Károly Uj tözsdé-épület
- Gobbi Alajos Magyar utca 36.
- Pischinger Alajos Dohány utca 45.
- Kis Péter Sándor utca 5.
- Frankhauser Károly Diófa utca 18.
- Mészáros József Tuzoltó utca 10.

HOYER

vonó hangszer készítő

Gyönyörű imitációk különösen műkedvelők figyelmébe ajánlatosak.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszer a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólrhetetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagyhírnevét.

Kaphatók:

- Szalon Stucz, diófa
- " " fekete
- keresztthúrozott és egyszerű.

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros

Első rangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon el vannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntéseket.

HEVESI R.

zongoragyáros

Kitünő hazai gyártmány, mely különösen szoliditása és tartóssága által tűnik ki. Ezen minden tekintetben ajánlható zongorák főlegnyel-segét a társulat birja s zongoratermében mindig megtekinthetők.

Uj találmány!

Vonó hangszerek, hegedűk és gordonkák.

melyek teljesen pótolják az olasz mesterek műveit. A hang ép oly erős és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csakis a Harmonianál, Budapesten kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismerésel nyilatkoznak e feltűnést keltett tüneményeszerű hangszerekről

Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban 150 frt.

MARTIN WESSELY
zongoragyáros.

Különös speciális az úgynevezett „Diminutiv” zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bár milyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 1/8 méter. Különféle érmek.

! Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt kapható minden könyv- és zenemű-kereskedésben.

PETROV

zongoragyártó.

Legolcsóbb zongorák

Souczek Mátyás

zongoragyártó

oleső és tartós gyártmány a »Harmonia« zongoratermében mindig készletben van.

„HARMONIA”

zeneműkereskedésben

kaphatók valódi legfinomabb francia

hegedű- és gordonka-hurok és gyanta.

A világhírű *Voiri*-féle vonók raktáron tartatnak.

Videkről jövő megrendelések pontosan teljesítetnek.